

RADA
dnia r.

**Apel do Ministra Finansów, Funduszy
i Polityki Regionalnej dotyczący konieczności zmiany zaproponowanego
budżetu unijnego dla Dolnego Śląska w ramach Regionalnego Programu
Operacyjnego na lata 2021-2027**

Rada wyraża głębokie zaniepokojenie i sprzeciw wobec propozycji Ministerstwa Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej podziału funduszy z Unii Europejskiej dla Dolnego Śląska w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2021-27. W propozycji budżetu unijnego dla Dolnego Śląska w RPO na lata 2021-2027 przewidziano ok. 4 mld zł (czyli 870 mln euro). W RPO dla Dolnego Śląska na lata 2014-2020 mieliśmy do dyspozycji kwotę 10 mld zł (czyli ok. 2,2 mld euro). Oznacza to, że w nowym rozdaniu środków z Unii Europejskiej na lata 2021-2027 Dolny Śląsk otrzymałby 6 mld zł mniej.

Województwo Dolnośląskie ma w skali całego kraju jedno z największych wewnętrznych, subregionalnych różnicowań rozwojowych. Podkreślenia wymaga fakt, że oba subregiony sudeckie, zamieszkane przez ponad 1,2 mln ludności, notują najniższe wskaźniki rozwojowe PKB per capita w stosunku do średniej unijnej (dane za 2017 r.: Subregion Jeleniogórski 54%, Subregion Wałbrzyski 51%), porównywalne z województwami Polski Wschodniej.

Istotny z punktu widzenia uznania całego Województwa Dolnośląskiego za obszar przejściowy próg 75% PKB per capita spełnia tylko 38% ludności zamieszkałej na zaledwie 19% jego powierzchni. Znaczące wewnętrzne zróżnicowanie Województwa Dolnośląskiego potwierdza wskaźnik dyspersji (rozwarstwienia), w poszczególnych subregionach. W 2016 r. kształtował się na poziomie 31%, co oznacza, że PKB w poszczególnych subregionach ważony liczbą mieszkańców różnił się od średniej wojewódzkiej o 31%. I jest to poziom rozwarstwienia wyższy od średniej dla całego kraju wynoszącej 21%. Należy zaznaczyć, że w 2004 r. wskaźnik rozwarstwienia dla naszego województwa wynosił 27%, co świadczy o pogłębiającym się zróżnicowaniu wewnątrzrozwojowym Województwa Dolnośląskiego. Dolny Śląsk ma wysoki wskaźnik urbanizacji wynoszący w 2018 r. 68,6% ogółu ludności. Na liście 122 miast Polski tracących swoje funkcje społeczno – gospodarcze aż 15 zlokalizowanych jest w dwóch subregionach sudeckich z najniższym wskaźnikiem PKB per capita. Trudno zaakceptować fakt, iż przy tak nieznacznym przekroczeniu o 2 punkty procentowe poziomu rozwoju dla obszarów przejściowych (77% PKB per capita w 2017 r.), Dolny Śląsk ma otrzymać tak znacząco niższą alokację dla RPO WD 2021-2027, która może przyczynić się do regresu rozwojowego. Dolny Śląsk jest 5 pod względem liczby ludności regionem w kraju, jednego z najważniejszych wskaźników, bo fundusze unijne mają za cel poprawę poziomu życia wszystkich mieszkańców UE.

Tymczasem Dolny Śląsk ma najniższy poziom przyznanych środków w przeliczeniu na mieszkańca – ok. 300 euro. Trzeba jasno zaznaczyć, iż w stosunku do obecnego okresu programowania nastąpił tu ogromny spadek (w okresie 2014-2020 wskaźnik ten wynosił ponad 700 euro na mieszkańca). Wyższy wskaźnik przydziału środków na mieszkańca będą mieć województwa Polski Wschodniej, objęte dodatkowo Programem Krajowym Polska Wschodnia, mające PKB per capita na poziomie porównywalnym do obu subregionów sudeckich!

Rada nie zgadza się na tak drastyczne różnice w alokacji środków – ponad 3 razy mniej w przeliczeniu na mieszkańców województw Polski Wschodniej i Mazowska oraz 2,5 razy mniej w przeliczeniu na mieszkańców sąsiednich województw: lubuskiego i opolskiego. Takie działanie stoi w rażącej sprzeczności z jednym z najważniejszych celów Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jakim jest zwiększenie spójności terytorialnej Polski.

Rada chce stanowczo zaznaczyć, że nieuprawnionym jest łączenie środków kompensacyjnych z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji przeznaczonych na łagodzenie skutków niezakończonych transformacji gospodarczej obszarów węglowych (w Rozporządzeniu PE i Rady o ustanowieniu FST zasięgiem tego funduszu został objęty Subregion Wałbrzyski), ze środkami strukturalnymi, przeznaczonymi w ramach alokacji dla całego Województwa Dolnośląskiego.

Proponowana dla Dolnego Śląska kwota alokacji 870 mln euro nie daje szansy na realizację dalszych projektów prorozwojowych w subregionach sudeckich, posiadających mniejsze zasoby inwestycyjne i obciążonych w obecnym okresie programowania wyższym poziomem współfinansowania projektów w wysokości 30% wkładu własnego. Mniejsze miasta Dolnego Śląska tracące swoje funkcje społeczno – gospodarcze i gminy ujęte w Raporcie PAN zespołu Profesora Przemysława Śleszyńskiego jako obszary zmarginalizowane, mające już w obecnej perspektywie ogromne trudności w aplikowaniu o środki z udziałem własnym w wysokości 15%, bez dodatkowego wsparcia zostaną pozbawione możliwości realizacji kolejnych projektów inwestycyjnych, bo nie będzie je stać na dwa razy większy udział własny. Prognozy te niestety dodatkowo potwierdza obecna sytuacja epidemiczna, wyjątkowo dotkliwie doświadczająca właśnie subregiony sudeckie, których gospodarka jest mocno uzależniona od turystyki i usług leczniczo-uzdrowiskowych. Przeważająca część sudeckich gmin i ich mieszkańców jest silnie powiązana z turystyką. Tymczasem trwający nieprzerwanie od niemal roku (z przerwą na okres wakacyjny), lockdown już wywołuje negatywne konsekwencje – spadek dochodów, zapaść gospodarki, a tym samym rynku pracy, co determinować będzie zmniejszenie poziomu życia mieszkańców tego obszaru. Wychodzenie subregionów sudeckich już wcześniej stojących na niższym poziomie rozwoju, z zapaści społeczno – gospodarczej wywołanej pandemią Covid 19, będzie wymagało przeznaczenia na ich rozwój zdecydowanie większych środków, czego w żaden sposób nie gwarantuje tak niska alokacja w ramach RPO dla Województwa Dolnośląskiego.

W związku z powyższym Rada wnosi o zwiększenie całkowitej alokacji w ramach RPO Województwa Dolnośląskiego, z uwzględnieniem nie tylko wskaźników statystycznych i statusu regionu przejściowego, ale przede wszystkim wyzwań społeczno – gospodarczych i realnych potrzeb rozwojowych mieszkańców obu subregionów sudeckich.

Oczekujemy zastosowania podobnego – jak w przypadku alokacji dla państw członkowskich UE – mechanizmu bezpieczeństwa, ograniczającego wysokość spadku alokacji dla poszczególnych regionów kraju do nieprzekraczalnego poziomu 30%. Wnosimy o zastosowanie mechanizmu przesunięcia środków pomiędzy poszczególnymi kategoriami regionów w Europie na mocy art. 105 Rozporządzenia Ogólnego i zwiększenia tym samym kwoty alokacji dla regionów przejściowych.

Rada nie akceptuje drastycznego zmniejszenia środków alokacji dla Województwa Dolnośląskiego w obecnym programowaniu 2021-2027 aż o 61,4 % w stosunku do okresu poprzedniego.